

1

Mensbeelden 2021

3- Butler

Petra Bolhuis-Maieutiek

Maieutiek - Mensbeelden-2021

1

2

Introductie

Inhoud

- Arendt over het totalitarisme;
- Dennett over ons brein en de vrije wil;
- **Butler over Gender;**
- Rorty over leven in onzekere tijden.

Opzet

- Introductie in het eerste uur met als uitgangspunt de citaten van de filosoof zoals op de website beschikbaar.
- Gesprek over de relatie theorie-praktijk

Maieutiek - Mensbeelden-2021

2

3

Judith Butler (1956)

Maieutiek - Mensbeelden-2021

3

4

Achtergrond

- Hongaarse en Russische joodse ouders geboren in V.S.
- Afgestudeerd op Hegel, maar al snel richting macht en subject dus de Franse postmodernen als Derrida en Foucault.
- Identiteitspolitiek in haar boek Gender trouble aan de orde gesteld werd een cultboek, maar ook veel kritiek en mensen die ermee op de loop gingen.

Maieutiek - Mensbeelden-2021

4

5

Gender, macht en uitsluiting

- Gender doen laat het lijken alsof we daarin een soort vrijheid hebben hoe we omgaan met de biologie van ons lichaam.
- Butler wil juist laten zien dat er sprake is van praktijken die bepalen welke lichamen er toe doen en op welke wijze.
- Ze is gaandeweg meer politiek geworden. Na 9/11 is er de kritiek op de buitenlandpolitiek van de V.S. Kritiek op de staat Israël, bracht haar in politieke debatten met mensen die vinden dat kritiek op de staat Israël antisemitisme is.
- Ze bekleedt de Arendt leerstoel in Zwitserland. Haar positie als Joodse denker heeft zeker overeenkomsten met die van Arendt.

Maieutiek - Mensbeelden-2021

5

6

Performativiteit

Performativiteit = de wereld wordt gevormd door de manier waarop we over de wereld spreken. Spreken=doen

- Bijna alle handelingen gaan met taal gepaard
- Handelingen die neutraal lijken, zijn dat niet omdat normen bepalen welk effect ze hebben.
- Normering en discursieve praktijken maken mensen tot subject.
- De macht wordt uitgeoefend door taal en wie die taal bepaalt heeft de macht.

Maieutiek - Mensbeelden-2021

6

7

taal en macht

- Begroetingen zijn anders tussen familie en vrienden aan de ene kant en vreemden aan de andere kant. Denk aan wat je doet als je simpelweg de keus maakt om geen hand te geven, of geen zoen aan de één en wel aan de ander.
- Kleding, uiterlijke verzorging, dat lijkt allemaal vrije keus, maar de keuze heeft effecten die je zelf niet in de hand hebt. (de jongen met nagellak bij de kassa van de Jumbo in Glanerbrug)
- Je kunt niet als individu je losmaken van deze machtsaspecten je bent ook in je verzet een 'geproduceerd subject'.

Misjeuliek - Mensbeelden-2021

7

8

Taal en normering verschuiven

- Derrida noemt dit re-iteratie. Dat is een herhaling en een verschuiving.
- Dus de tweedeling man-vrouw is enerzijds een herhaling en anderzijds vindt er een verschuiving plaats in de tijd. Emancipatie, vrouwenbeweging veranderen de normen.
- Nu zien we dat de tweedeling zelf onder druk komt te staan;
- LGBTQ+

Misjeuliek - Mensbeelden-2021

8

9

Waar staan de letters LGBTQIAP voor?

Lesbisch: vrouwen die op vrouwen vallen
 Gay: mannen die op mannen vallen
 Biseksueel: mensen die vallen op zowel mannen als vrouwen
 Transgender: mannen die zich vrouw voelen, vrouwen die zich man voelen
 Queer: een paraplueterm om je af te zetten tegen 'hokjes-denken'
 Interseks: mensen met zowel mannelijke als vrouwelijke lichaamskenmerken
 Aseksueel: mensen zonder behoefte aan seks
 Panseksueel: mensen die niet vallen op geslacht, maar op karakter of persoonlijkheid
 (bron <https://nos.nl/op3/artikel/2137145-lgbt-kennen-we-nu-wel-maar-wat-is-lgbtqiap>)

Misjeuliek - Mensbeelden-2021

9

10

Nature nurture?

- Kritiek op het naturalisme dat de fysieke werkelijkheid als objectief neemt.
- Kritiek op het sociaal constructivisme dat deed alsof het biologische verschil er niet toe doet omdat de culturele omgeving bepalend is.
- Performatieve theorie zegt dat bestaande verschillen én hun duiding in taal en normativiteit als onontwarpbaar verbonden moeten worden gezien.
- Wij zijn fundamenteel kwetsbaar als mensen omdat we leven met en door anderen. Die kunnen ons kwetsen, uitsluiten en schaden. Performativiteit maakt de ene mens (politiek)kwetsbaarder dan de andere.

Misjeuliek - Mensbeelden-2021

10